

Pred letom dni je sedem gostinskih in turističnih delovnih organizacij podpisalo samoupravni sporazum o ustanovitvi prve sestavljene organizacije združenega dela v slovenskem gostinstvu in turizmu, ki imajo svoje sedeže skoraj po vsej Sloveniji, med drugim tudi v občini Centar. Na pobudo ljubljanskega Kompasas so se takrat povezale med seboj: turistična agencija Alpe-Adria iz Ljubljane, hotelsko podjetje Gorenjka z Jesenic, turistično gostinsko podjetje Kompas, gostinsko podjetje Majolika iz Maribora, hoteli Palace iz Portoroža, hoteli Toplice Bled in gostinsko podjetje Peca iz Mežice.

Tako sestavljena organizacija združenega dela ima skupno 2700 zaposlenih, preko 5000 postelj v lastnih hotelih in 18.000 gostinskih in restavracijskih sedežev. Že leta 1974 so vse združene delovne organizacije za beležile skupno 77.000 nočitev domačih in tujih gostov ter ustvarile 2,15 milijarde dinarjev celotnega dohodka.

Ceprav so pri Kompasu pričakovali, da bodo k tej SOZD že lani pristopile še nekatere druge gostinske in turistične organizacije v Sloveniji, nakar bi se sestavljena organizacija tudi tesneje povezala z ostalim jugoslovanskim gostinstvom, do tega ni prišlo. Vendar želimo v pričujočem zapisu opozoriti na nekaj drugega.

Ob podpisu samoupravnega sporazuma o ustanovitvi prve gostinsko-turistične sestavljene organizacije združenega dela so se njegove podpisnice obvezale, da bodo v prvi vrsti skrbele za vodenje skupne poslovne in razvojne politike, za združevanje dela in sredstev, nove investicije, enotno nabavo, skupno propagando in raziskavo trga ter za dolgoročno kadrovsko politiko, štipendiranje in dobro organizirano interno banko. Že pred letom dni so pri Kompasu vodilni vsevprek zatrjevali, da v »turizmu ni meja ter da je cilj nove sestavljene organizacije združenega dela povezati med seboj doslej še vedno precej razdrobljeno in slabo akumulativno gostinstvo in turizem v naši republiki, kot specifično gospodarsko panogo, ki naj bi se razvijala skladno s potrebami in materialnimi možnostmi družbe.

Toda praksa je vseeno potrdila (kot ničkolikokrat dosej), da je od besed, v Kompasovem primeru »visokozvezanih obljub in pričakovanj« treba do dejanj le storiti precejšen korak. To je sredi februarja na svojem sestanku ugotovil tudi aktiv komunistov republiškega odbora Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije, ki je namenil precej kritike na račun prve slovenske gostinsko-turistične sestavljene organizacije združenega dela, čigar pobudnik ustanovitve je bil Kompas. Ne samo to, da je kljub ustanovitvi te SOZD bila temeljna ugotovitev aktiva ZK, da v številnih gostinskih in turističnih organizacijah združenega dela v Sloveniji (seveda tudi iz občine Centar niso izjema) še niso dojeli ali pa tudi nočejo razumeti, da lahko samo skupen nastop na domačem, zlasti pa na inozemskem tržišču, lahko daje tudi skupne sadove, marveč postaja vedno bolj sporna tudi skupna in enotna propaganda in receptorska služba, kjer bi morali gostinski in turistični delavci, zlasti v prvi SOZD slovenskega gostinstva in turizma slednjic le najti skupni jezik. Zato ni nič čudnega, če v Jugoslaviji porabimo zdaj letno samo preko osrednje turistične zveze in njenih predstavništev v tujini dobrih osem milijard dinarjev za propagando, v kar pa niso všteta sredstva, ki jih za propagandne akcije namenjajo gostinsko-turistične delovne organizacije.

Drugo področje problemov, ki pestrijo slovenske gostinske in turistične delavce in o katerih je bilo izrečenih cela vrsta kritičnih besed tudi na zadnjem sestanku aktiva komunistov, ki delajo v RO sindikata delavcev gostinstva in

turizma Slovenije, so nerazviti samoupravni odnosi. Resnici na ljubo je bilo lani ob podpisovanju samoupravnih sporazumov o povezovanju dela in sredstev turističnih in gostinskih delovnih organizacij (med njimi v največji meri pri podpisu sporazuma o ustanovitvi Kompasove sestavljene organizacije združenega dela) izrečenih veliko lepih besed in obljub, vendar je vse skupaj nazadnje ostalo zgolj na papirju.

Kompasov primer je med njimi brez dvoma najbolj značilen. Čeprav so že pred dobrim letom podpisali samoupravni sporazum o ustanovitvi sestavljene organizacije združenega dela gostinstva in turizma, Kompas in ostalih šest združenih gostinsko-turističnih organizacij še do danes ni poskrbelo za registracijo te se-

stavljene organizacije, kaj šele za vse drugo!?

Očitno je torej, da nerazviti samoupravni odnosi niso značilni samo za to SOZD in nekatere druge organizacije združenega dela, temveč tudi za posamezne temeljne organizacije združenega dela, med katerimi jih je precej tudi iz Centra. Prva slovenska gostinsko-turistična sestavljena organizacija se pod Kompasovo taktirko zdaj še krepko »koplje« v nerazviti samoupravi, konec takemu stanju ne samo pri povezavi sedmih delovnih organizacij pa bodo napravile zgolj osnovne organizacije sindikata in komunisti, ki delajo v vodstvih teh organizacij. Dokler namreč ne bo trdne samouprave in razvitih odnosov na področju samoupravljanja, je skoraj odveč govoriti o uspešnosti Kompasove integracije gostinskih in turističnih organizacij, ki danes kljub podpisnemu samoupravnemu sporazumu o združevanju dela in sredstev še zmerom krepko životarijo vsaka zase, čakajoč verjetno druge, da bodo opravili tisto, kar morajo napraviti samo in edino sami!

I. Virnik

Odgovornost

Velikokrat smo že na lastni nežni koži preizkusili, da tiste besede, ki jih naši »zlati govorniki« najraje vneseno ponavljajo, njim samim velikokrat najmanj pomenijo. Včasih pa to velja kar za vse nas.

Recimo, o vprašanju vzgoje, še posebej kulturne, naše »zlate mladine«. Vrsto let smo kuhali kašo pedagoške učenosti, ki naj bi ugotovila najboljše prijeme oz. kot je danes moderno reči, sistemske rešitve. Pri tem pa je celotna vrsta izvedencev dostikrat v zboru vzdihovala o pomanjkljivosti knjižne kulture že najbolj zelene mladeži.

Rešitev teh težav, vsaj delna, niti ni tako daleč. Na Komenskega ulici stoji že več let Pionirska knjižnica. Morda se res ne ukvarja toliko s tem, da bi posamezni člani zavzemali različna stališča o vzgoji in se srdito zmerjali preko vseh sredstev obveščanja; raje delajo. Namesto da bi imeli iz meseca v mesec večjo izgubo, raje prenehajo kupovati knjige, čeprav jih to omeji v dejavnosti. Takih »napak« ima ta ustanova še več: namesto da bi postala odprto pismo mestu Ljubljani, Sloveniji, Jugoslaviji, EGS in Združenim narodom, raje odpira nove oddelke, kjer lahko otroci uživajo ob najlepših pripovedih iz književnosti vseh narodov.

Seveda pa ima vsako omejevanje mero, kjer celo »omejenec« spoznajo, da je ni pametno prestopiti. Tako je Pionirska knjižnica omejila ozroma prenehala nakupovati no-

ve knjige, kar pomeni počasno smrt za vsako knjižnico — ker ni bilo sredstev. Tako ni možnosti za vzgojo glasbene kulture — ker ni sredstev. Tako starih knjig raje ne obnovijo — ker ni sredstev. V obdobju stabilizacije so tudi tako ostri ukrepi morda upravičeni, toda vprašanje pa je, kam sodijo — dimniki. Kot ima vsaka zgradba nek namen — ima tudi vsaka hiša dimnik. Dimnik je sezidan običajno iz opeke. In dimnik naše knjižnice za malčke je — dotrajan. Trije dopisi so bili poslani v širne daljave našega samoupravnega in kulturnega življenja. Tovariši inšpektorji in gasilci so bobnali o nevarnosti, da se lahko dimnik zruši. Take lekcije iz arhitekture si svojim otrokom nihče ne želi. In ravno to oznanja tretji dopis, da kolektiv odklanja vsako odgovornost za posledice, ki jih lahko povzroči »dobri, stari dimnik«. Sredstva mora namreč odobriti Ljubljanska kulturna skupnost, ki pa, zdi se, raje čaka na kričeč primer, da bo lahko s hitro intervencijo upravičila svoj obstoj.

Seveda se pri takih zgodbah navadno prepozno začnemo spraševati — kdo je kriv; vi pa, dragi starši, uživajte ob napeti igri, kdaj se bo dimnik zrušil v bližino vaših potomcev. In namesto grba naše mladinske kulturne vzgoje bomo imeli dimnik, iz katerega se bo sukljal dim z zlato obrobjenim napisom — odgovornost.

BORUT SLOKAN

Piše Bogi Pogačnik

Zakaj imam tako dolgo ime

Vsak človek da kdaj pa kdaj povod za prepir in slabo voljo, prvič pa povzroči vročo kri, ko mu izbirajo ime.

»Jože bo!« reče oče.

»Kaj pa, če bo punčka?« se posmehne tast.

»Ampak Jože pa že ne bo, kajne da ne?!« pristavi tašča, »je pa Alojzij že dosti lepše ime.«

»Ali pa Zmago,« meni mamica.

Vsaka taka razprava pomeni pripravo posebne spiska imen za novorojenčke, kjer si prisotni izmišljujejo vsa mogoča in nemogoča imena, predlagajo imena svojih priljubljenih znancev ali pa filmskih junakov, pokopanih in še živih sorodnikov, politikov in playbojev. Bolj mehkužni poskušajo opravičiti svoj sloves romantikov s predlogi kot: »Če bo fantek naj bo Klas, če pa je punčka pa bi bila Travica«. Ekstravagantneži se potrudijo s predlogi raznih sestavljenk; če je očetu na primer ime Sergej, materi pa Majda predlagajo za sina ime Mase, hčerka pa naj bi bila po njihovo Sema.

Posebno težak položaj nastane, če imajo starši veliko znancev, ki jih zanimajo različna področja.

Občudovalci Robinsona Crusoa želijo malčku nadeiti ime Robi, slavisti predlagajo Črtomirja, cinaisti predlagajo kakega Henrija, pri čemer dobijo podporo občudovalcev angleške zgodovine, botaniki pa trdijo, da je ime Evkaliptus najlepše.

Velikokrat se take razprave končajo miroljubno, posebno, če zbrani gostje nadaljuje globok strokovni pogovor okoli stvari ali osebe, katerega ime naj bi nosil malček, pri čemer pa je vsak posameznik globoko prepričan, da bo prav njegov predlog za novorojenčkovo ime sprejet. Včasih pa se vseeno zgodi, da pride prav zaradi izbire imen do ostrih preprirov, ki imajo lahko tudi daljnosežne posledice.

»Ne, Slavko pa že ne bo.«

»Zakaj pa ne bi bil Slavko ali pa Zmago!?!« vpraša mamica svojega moža, »saj sta vendarle obe imeni lepi.«

Oče najde sto in sto razlogov, zakaj njegov sin ne bo nosil ne enega ne drugega imena, na koncu pa še pribije: »Imena tistega frajerja, ki je norel za tabo pa že ne bom poslušal celo življenje.«

»Slavko sploh ni noben frajer, ampak je čisto v redu fant.«

»Zakaj pa se potem nisi poročila z njim?«

»Zakaj pa se ti nisi poročil z Barbaro?!«

V zmedi pri izbiri imen imajo starši otrokovih staršev še vedno zelo močan vpliv. Novorojenčkova novepečena dedek in babica po materini strani najprej zagotovita vnučku ime kakega praočeta iz svoje rodbine, nato nastopita dedek in babica po očetovi strani, ki storita isto. Ker ima malček tako že vsaj dve nemogoči imeni, jima priključijo še katero, ki bo morda bolj uporabna z utemeljitvijo, da si bo otrok lahko kasneje izbral tisto ime, ki mu bo všeč. In če že ima tri imena, zakaj ne bi jih imel še nekaj!

Tako se je zgodilo, da so mi dali ime Jože, Alojzij, Slavko, Henrik, Evkaliptus, Luka, Ludvik, Bogdan, priimek pa sem za kolek petih dinarjev dobil ob prijavi od očeta — Centran.

Še sreča, da so me potem klicali samo za Jožeta Centrana, na ostala imena pa so pozabili; vendar ne vsi. Danes, ko izpolnjujem uradne formularje vedno prosim za tri izvode tiskovine, saj na skop odmerjenem prostoru, ki je namenjen za ime, na enem samem formularju res ne morem izpisati svojega bogatega imena.

SREBRNEŠKI POTIJOČI PEVEC	DINASTIJA, RBO	IGRALEC SHARIFF	BOKOMETA-SICA TONTI	OSEBNI ZAJMEK	OBILICA RAZCVETA	TONE PAVČEK	OSCAR IRWING	SEŠTEVEK	JETRNA KLOBASA	EDD CVETKO
DEL LJUBLJANE V CENTRU MESTA										
PISEC ROMANDY										
SUREK, BRCA						OKROGLI NASELJE PRI HO-TENTODIN	OTON TURK			BOJAZEN
SAHIST KOSTIC				VILKO KAVČEK MILANO			MOČVIRSKA RASTLINA			
MEDMET BOLEČINE		PREDIMLEC GRČIJE	ZUPAN PDB FRANCOZI NATRIJ				STAR SLOVAN RADO MURNIK			
VISOR FUNKCIONAR								IRIDIJ IVAN MINATI		
AMERIŠKA POMOC PO VOJNI				LUKRIČKA						
VODNA ŽIVAL S KLEŠČAMI			DOGOVORI	ŠPANSKI SPOLNIK			ODZMA ŽIVAL			